

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 499

van **ADELINE BLANCQUAERT**

datum: 16 februari 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Gevaarlijke ex-gedetineerden - Verplichte terbeschikkingstelling

Op 19 januari 2022 stelde ik een actuele vraag over een peuter die werd vermoord door een zogenaamde vriend van de moeder. De dader was een reeds veroordeelde kindermoordenaar die door gebrek aan opvolging opnieuw kon toeslaan. De minister gaf in haar antwoord aan voorstander te zijn van een verplichte terbeschikkingstelling. Dit zou volgens haar zeker moeten voor veroordeelde kindermoordenaars, zedendelinquenten en terroristen.

Verder stelde de minister dat ze bij haar federale collega-minister van Justitie volgend voorstel op tafel zou leggen: de invoering een verplichte terbeschikkingstelling voor elke veroordeelde die een aanslag pleegde op het leven van een medemens, waarbij dergelijke veroordeelden met een hoog-risicoprofiel voor recidive gedurende 15 jaar na einde straftijd alsnog kunnen worden opgevolgd door onze justitieassistenten.

Daarbij aansluitend zouden dergelijke veroordeelden ook verplicht onderworpen worden aan een risicotaxatie, op basis waarvan de 15-jarige opvolgstermijn indien nodig mogelijk nog zou kunnen worden verlengd.

1. In de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement van 19 januari laatstleden stelde de minister dat ze al anderhalf jaar geleden een eerste voorstel inzake verplichte terbeschikkingstelling en opvolging van bepaalde maatschappelijk gevaarlijke types en veroordeelde daders voorlegde aan de federale minister van Justitie, waarna dit voorstel bepleit werd in de bevoegde federale Kamercommissie.
 - a) Op welke wijze heeft de minister haar voorstel aan de federale minister van Justitie intussen verder opgevolgd?
 - b) Vonden er op dit punt intussen nog verdere overlegmomenten plaats of zijn er nog nieuwe overlegmomenten gepland? Zo ja, wanneer, en wat waren de resultaten van deze besprekingen en wat staat op de agenda voor de volgende overlegmomenten?
2. De minister gaf al aan dat er alleen al in 2021 een twintig- à dertigtal terbeschikkingstellingen zijn uitgesproken.

Kan de minister wat betreft de opvolging van deze terbeschikkingstellingen door de Vlaamse justitieassistenten een overzicht bezorgen van:

- a) het aantal veroordeelden aan wie een terbeschikkingstelling werd opgelegd in 2019, 2020 en 2021;
- b) de feiten waarvoor de onder a) vermelde terbeschikkingstellingen werden opgelegd;

- c) de duur van de onder a) vermelde terbeschikkingstellingen;
 - d) het aantal van de onder a) vermelde veroordeelden die werden/worden opgevolgd door de Vlaamse justitieassistenten met inbegrip van de knelpunten die deze assistenten bij deze opvolging ervaren, alsook welke oplossingen de minister voor deze knelpunten ziet?
3. Als een terbeschikkingstelling verplicht zou worden opgelegd voor bepaalde dadergroepen, zijn er op dit ogenblik dan voldoende justitieassistenten om ze op te volgen en beschikken zij over de juiste expertise om de daders efficiënt en adequaat op te volgen?

ANTWOORD

op vraag nr. 499 van 16 februari 2022

van **ADELINE BLANCQUAERT**

1. Ik had dit ook reeds bij de vorige minister van justitie aangekaart. Wat de huidige minister betreft, heeft mijn kabinet maandelijks overleg met het kabinet van bevoegd federaal minister van Justitie over dossiers die ons beide aanbelangen zoals het beleid rond TBS. Daarnaast werd dit dossier ook reeds besproken op de IMC Justitiehuzen waar ik samen met collega's van de deelstaten op regelmatige basis in overleg ga met de federale minister van Justitie. De discussie rond het beleid m.b.t. TBS maakt daar al geruime tijd deel uit van de besprekingen in het kader van het nieuwe strafwetboek. Telkens blijf ik hameren op het belang van de maatregel bij zware feiten als verkrachting, kindermishandeling en terrorisme, de link met risicotaxatie, het belang van gekoppelde hulpverlening enzovoorts. Na de gebeurtenissen rond Dean heeft mijn federale collega dat dan opnieuw opgenomen in het kader van de besprekingen van het nieuw strafwetboek. Deze besprekingen lopen nu nog op federaal niveau. Ik volg de vorderingen nauwgezet verder op en vraag regelmatig feedback over de stand van zaken.

2-3. De terbeschikkingstelling (TBS) is een bijkomende straf die kan worden uitgesproken door de hoven en rechtbanken. De veroordeelde komt dan onder toezicht te staan van de strafuitvoeringsrechtbank nadat zijn hoofdvrijheidsstraf is afgelopen. De Vlaamse justitiehuzen begeleiden enkel de veroordeelden met een TBS-maatregel die, na het vervullen van hun hoofdstraf, een beperkte detentie (BD), een elektronisch toezicht (ET) of een Invrijheidstelling onder toezicht (IOT) kregen toegekend. Dit zijn uitvoeringsmodaliteiten van de TBS waartoe door de strafuitvoeringsrechtbank beslist wordt. Wij komen dus enkel tussen op het einde van de strafuitvoeringsketen. Niet elke veroordeelde die door de rechtbank een TBS kreeg opgelegd zal door de Vlaamse Justitiehuzen begeleid worden. Een deel van de veroordeelden met een TBS boet deze bijkomende straf volledig uit in de gevangenis.

Cijfers over het jaarlijks aantal uitgesproken terbeschikkingstellingen, de gepleegde feiten die hiervan aan de basis liggen en de duur van de terbeschikkingstellingen kan ik aldus niet geven. Ze kunnen bevraagd worden bij het College van hoven en rechtbanken of de federale overheidsdienst Justitie. Uiteraard kan ik wel de cijfers bezorgen voor de dossiers die door de Vlaamse justitiehuzen worden opgevolgd.

In de onderstaande tabel 1 wordt het aantal veroordeelden weergegeven die in 2019, 2020 en 2021 door de SURB tijdens de uitvoering van de TBS een BD, ET of IOT kregen toegekend. In 2019 kregen 34 personen een TBS-modaliteit toegekend, in 2020 waren dit 17 personen en in 2021 25 personen. In totaal gaat het om 72 unieke personen, die in totaal 81 verschillende modaliteiten kregen.

Een veroordeelde kan namelijk in uitvoering van eenzelfde TBS verschillende modaliteiten hebben gekregen, bijvoorbeeld eerst BD, daarna ET, gevolgd door IOT, en dit mogelijks gespreid over meerdere jaren. Ook is er één persoon die tweemaal een IOT heeft gekregen. Dit maakt dat de optelsom van de rijen (toegekende modaliteiten) niet gelijk zal zijn aan het eindtotaal van de tabel waar immers het aantal unieke personen met een TBS-modaliteit vermeld wordt.

**Tabel 1: Aantal justitiabelen in nieuwe dossiers
TBS 2019-2021 volgens modaliteit**

	2019	2020	2021	Eindtotaal
PE Begeleiding: TBS invrijheidsstelling onder toezicht	32	15	22	68
PE Begeleiding: TBS onder beperkte detentie	2			2
PE Begeleiding: TBS onder elektronisch toezicht	4	2	4	10
Eindtotaal	34	17	25	72

Bij de registratie van een TBS wordt elk type misdrijf uit het dossier geregistreerd. Voor één TBS kunnen dus verschillende misdrijfcategorieën aangeduid worden, hetgeen ook blijkt uit onderstaande tabel 2. Dit maakt dat ook hier de som van de rijen niet gelijk zal zijn aan het eindtotaal van de tabel waar immers het aantal unieke personen met een TBS wordt vermeld.

De overgrote meerderheid van de door de Vlaamse Justitiehuisen begeleidde TBS'ers betreffen dossiers waarin (onder meer) een zedendelict werd gepleegd.

Tabel 2 – Type misdrijf in nieuwe dossiers TBS 2019-2021

	2019	2020	2021	Eindtotaal
Ander misdrijf	9	3	7	17
Delict tegen personen	4	1	3	8
Drugsdelict	2	2	2	6
Eigendomsdelict	2	1	5	8
Openbare orde			1	1
Verkeersovertreding	1			1
Zedendelict - algemeen		5	5	10
Zedendelict tegen minderjarigen	22	11	18	50
Eindtotaal	34	17	25	72

Gemiddeld gezien werden deze veroordeelden tijdens hun TBS ongeveer 4 jaar (meer bepaald 1417 dagen) begeleid door de Vlaamse justitiehuisen. Onderstaande tabel 3 geeft de gemiddelde duur van de afgesloten TBS-dossiers in 2019, 2020 en 2021. Deze werd berekend op het aantal afgesloten dossiers: de thans nog lopende dossiers zitten hierin niet vervat.

Tabel 3 - Gemiddelde duur (aantal dagen) afgesloten dossiers TBS 2019 - 2021 volgens modaliteit

	2019	2020	2021	2019-2021
PE Begeleiding: TBS invrijheidsstelling onder toezicht	2112	1346	1680	1713
PE Begeleiding: TBS onder beperkte detentie	79			79
PE Begeleiding: TBS onder elektronisch toezicht	256	426	383	334
Eindtotaal	1527	1179	1544	1417

Er wordt ook gevraagd naar de ervaringen en knelpunten rond de opvolging van TBS-dossiers door de Vlaamse justitiehuisen. Ik ben alvast van mening dat TBS een noodzakelijk instrument is om bij de veroordeelden die zeer ernstige feiten hebben gepleegd en die een hoog recidiverisico hebben een blijvende begeleiding en controle uit te oefenen om herval te voorkomen.

Zowel om te bepalen of TBS nodig is als om de juiste voorwaarden op te leggen bij de modaliteiten van TBS is het belangrijk om aan risicotaxatie te doen. Niet enkel bij de justitiehuizen – waar de uitwerking van een risicotaxatiebeleid volop aan de gang is – maar al bij de magistratuur zodat ze met een juiste inschatting van het recidiverisico en de criminogene noden al dan niet TBS en/of de juiste voorwaarden kunnen opleggen. Nog te vaak merk ik dat de justitiehuizen enkel gestandaardiseerde voorwaarden moeten begeleiden. Als wij niet de opdracht krijgen om bepaalde voorwaarden op te volgen, kunnen onze justitiehuizen ook niks doen.

Als er dan in de voorwaarden wordt opgelegd dat de justitiabele een behandeling moet volgen, moet er natuurlijk ook een aanbod zijn dat past voor de problematiek van die justitiabele. En daar knelt vaak het schoentje. Het is niet evident om justitiabelen met bijvoorbeeld multiple-problematieken of ontkenners te koppelen aan een gepast hulpaanbod omdat net vaak die zaken als exclusiecriteria worden aanzien. Soms is ook het aanbod enkel voorbehouden voor geïnterneerden. Ik ben in gesprek met bevoegd ministers Beke en Vandenbroecke om dit probleem aan te pakken. Ook heb ik zelf een aantal initiatieven genomen om deze situatie te verbeteren. Zo heb ik bijvoorbeeld het initiatief genomen om het samenwerkingsakkoord van 1998 tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik te herzien, zodat de toeleiding en opvolging wordt verbeterd. Daarnaast ben ik samen met minister Beke en minister Vandenbroucke een traject aan het lopen om justitiabelen vlotter te laten doorstromen naar het zorgaanbod omdat de justitiehuizen effectief merken dat justitiabelen met multiple-problematieken vaak geweigerd worden. Daarom gaan we een provinciale en een casustafel installeren zodat de bredere tekorten en ook specifieke casussen kunnen besproken worden om zo een oplossing te vinden binnen de hulpverlening voor justitiabelen die ergens geweigerd worden. Door samenwerkingsverbanden te sluiten kan iemand bijvoorbeeld bij verschillende centra behandeld worden voor zijn verschillende problematieken.

Op dit ogenblik zijn er voldoende justitieassistenten om de TBS'ers te begeleiden. Het jaarlijks aantal nieuwe dossiers is, zoals de cijfers aantonen, relatief beperkt. Binnen het personeelsplan werd voorzien in de aanwerving van bijkomende justitieassistenten om te kunnen voorzien in kordate opvolging van daders in alle mandaten. Uiteraard zullen we de wettelijke evoluties inzake de TBS-straf opvolgen en zal onze capaciteit hierop moeten worden afgestemd.